

תפ"ח (מרכז) 22262-05-10 - המאשימה נ' הנאשם

תפ"ח (מרכז) 22262-05-10 - המאשימה נ' הנאשם מחוזי מרכז

תפ"ח (מרכז) 22262-05-10

המאשימה

מדינת ישראל

נגד

הנאשם

י. ב. ה.י.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

[22.12.2013]

כב' השופטת רות לורך - אב"ד כב' השופט צבי דותן כב' השופטת עירית וינברג-נוטוביץ

ב"כ המאשימה עו"ד יעל זליג (בשם עו"ד מיקי פורן)

ב"כ הנאשם עו"ד אלון אייזנברג

הנאשם באמצעות שב"ס

גזר דין

1. בלילה שבין 1 ל-2 במאי 2010 הגיע הנאשם יחד עם חבר לפיצוציה בנתניה ובמקום שהה המנוח. בין השניים התפתח דין ודברים והשניים פנו לשוחח מאחורי הפיצוציה. המנוח הסב גבו לנאשם תוך שהוא משוחח עמו, כדי להטיל את מימיו וכשסיים, בטרם הסתובב אל הנאשם, חנק אותו הנאשם מאחור בצווארו, עד שהמנוח נפל. הנאשם נטל לבנה שמצא במקום, השליך אותה לעבר ראשו של המנוח מספר פעמים, בהמשך גרר אותו למקום חשוך יותר, היכה בו שוב עם אבן מספר פעמים ועזב את המקום.
הנאשם הסגיר עצמו למשטרה שעות אחדות לאחר ארוע ההמתה והודה בביצועה. לדבריו הכיר את המנוח כארבע שנים קודם לארוע, המנוח נהג להכותו, לקנטר אותו ולהציק לו ובשבועות שקדמו לארוע, סחט אותו, נטל ממנו כספים ואף ביצע בו פעמיים ניסיון למעשה סדום.
2. ב"כ הנאשם העלה שתי טענות הגנה עיקריות. האחת, כי הנאשם פעל בתגובה לקינטור מתמשך מצד המנוח והשניה כי פעל מתוך הגנה עצמית או הגנה עצמית מדומה.
3. המאשימה עמדה על קיום יסודות עבירת הרצח. עם זאת, ובהעדר ראיה לסתור, נאותה לקבל את דברי הנאשם לפיהם היה קורבן לסחיטה ולמעשי סדום מצד המנוח, ובמהלך שמיעת עדות הנאשם, הביעה הסכמתה כי התקיימו תנאי סעיף 300א(ג) לחוק העונשין, המאפשרים להטיל ענישה מופחתת (עמ' 76 שו' 10-17).
4. בהכרעת הדין נדחו שתי טענות ההגנה העיקריות שהועלו ע"י ב"כ הנאשם, והנאשם הורשע בעבירת רצח.

בעקבות כך טענו הצדדים לעונש הראוי במקרה זה.

5. במסגרת הטיעונים לעונש הוגשו כראיות מטעם המאשימה גליון הרשעותיו של הנאשם ובו הרשעה בעבירת גניבה שנעברה בשנת 2006 (ע/1). כמו כן הוגש מכתב שכתב אחי המנוח (ע/2) שאף העיד בפניו. מהמכתב ומעדותו עולה כי משפחת המנוח עלתה לארץ בשנת 1991, ומשנת 1998 מתגוררת ב... ומטופלת ברווחה. ההורים התגרשו, הילדים פוזרו לפנימיות והמשפחה התפרקה. אחי המנוח התגייס לצבא, שירת כקצין בגולני, סיים השירות הצבאי בתפקיד ס. מ"פ ביחידת אגוז. לדבריו, שאף להוציא את המנוח משכונת המצוקה בה התגורר. המנוח השתחרר מהכלא כשלושה או ארבעה חודשים לפני הרצח, לאחר מאסר בן שנתיים. לדבריו לאחר השחרור מהמאסר, המנוח שיפר את דרכיו ושאף להשתקם.

הרצח פגע קשות במשפחה ובו והותיר בהם חלל גדול.

6. כראיות לעונש מטעם הנאשם העיד מר א. כ. מנהל מוסדות חב"ד ברמת אביב שהנאשם שהה במוסד תחת פיקוחו, בחלופת מעצר. לדבריו הנאשם הינו רגוע, שקט, אינו אלים ואינו מסוכן לחברה. העד ביקש כי בית המשפט ינהג בו במידת הרחמים.

עוד העידה אחותו של הנאשם שגידלה אותו, הביעה צער על מותו של המנוח שהיה שכן שלהם. היא תיארה את הנאשם כילד שקט, רגוע, בודד ללא חברים. לדבריה, הנאשם הרבה לקבל מכות ולהגיע חבול הביתה וגם סבל מאפילפסיה ונהג לאבד הכרתו וליפול. סבלו של הנאשם היה גם סבלה.

העיד גם בעלה של האחות שגידל את הנאשם. אף הוא תיאר את הנאשם כילד טוב, שאוהב את משפחתו, ילד בודד ללא חברים. לדבריו לאחר שהנאשם הרג את המנוח, רצה לשים קץ לחייו והכל בגלל מעשיו של המנוח כלפיו. העד ביקש שבית המשפט יעשה "משפט נכון", שיתחשב בכל הנסיבות.

7. מתסקיר שירות המבחן עולה כי הנאשם שוחרר לחלופת מעצר בשנת 2012 לשיבת חב"ד בתל אביב, בתנאי מעצר בית מלא, שם שהה עד למתן הכרעת הדין. הנאשם מוכר לשירות המבחן עוד כשהיה כבן 19, עת הוגש נגדו כתב אישום בעבירת הגניבה. ההתרשמות אז הייתה מצעיר חסר כוחות, בעל רמת הבנה קונקרטית ובעיית התמכרות לאלכוהול. באשר לעבירת הרצח, צוין כי הנאשם היה נסער בעקבות הרשעתו ומסר כי לתפיסתו לא ביצע מעשה המחייב עונש כלל. לדבריו רציחת המנוח הייתה חיונית וסבירה באותן נסיבות, כשהוא אינו רואה, גם כעת, פתרונות מקדמים אחרים להתמודד עם התקיפה המינית והסחיטה שהתבצעו כלפיו ע"י המנוח. כיום הנאשם מרוכז במחירים הרגשיים אותם הוא משלם בעקבות פגיעת המנוח בו וכן בתחושת קורבנות סביב מעצרו המחודש וגזר הדין הצפוי.

שירות המבחן מצא כי קיים סיכון להתנהגות אלימה ברמה גבוהה ובאם תתרחש, תוצאותיה עלולות להיות ברמה גבוהה.

8. ב"כ המאשימה תיאר את מעשיו האכזריים של הנאשם; התוצאות הקשות של מעשי הנאשם; העובדה שלנאשם היו מספר הזדמנויות לנתק מגע מהמנוח והוא בחר שלא לעשות כן, העובדה שעל אף שיתכן שהמעשה החל באופן ספונטני, תוך ניצול הפניית גבו של המנוח אל הנאשם, בהמשך ביצע הנאשם את הרצח, מתוך תכנון ובקור רוח, על פני דקות ארוכות, לרבות ביצוע "וידוא הריגה"; בליל האירוע לא הייתה התגרות מינית כלשהי מצד המנוח אלא לכל היותר דרישה כספית, שאינה יכולה להיחשב כהתגרות וקינטור.

ב"כ המאשימה איבחן בין נסיבות ארוע ההמתה שבפנינו לבין אלו שב"כ הנאשם מתכוון להסתמך עליהם בענינם של כרמלה בוחבוט (ע"פ 6353/97), שוקי בסו תפ"ח (ת"א 416/93) ושחר חדד (ע"פ 4419/05), כשבאותם מקרים דובר על אלימות יומיומית מתמשכת חמורה בתוך הבית והמשפחה, במקרים בהם פניות לרשויות, בדרך כלל, לא נענו. ב"כ המאשימה הפנה לתסקיר שירות המבחן ממנו עולה כי לא ניתן להקל עם הנאשם, לאור מסוכנותו הגבוהה ובשל תפיסתו של הנאשם כי מעשה ההמתה שביצע נכון מבחינה מוסרית ערכית ומשפטית והנאשם אינו מבין את הפסול שבמעשיו.

ב"כ המאשימה עתר להשית על הנאשם עונש של 30 שנות מאסר, וכן מאסר על תנאי ופיצויים. 9. ב"כ הנאשם תיאר את מעשיו המיניים של המנוח בנאשם (כשבועיים לפני ארוע ההמתה) והסבל שנגרם לנאשם כתוצאה מכך, במיוחד על רקע תרבותו של הנאשם הנמנה עם העדה האתיופית. לדבריו, לא ניתן לצפות מבחור צעיר הנתון לסחיטה ואשר עבר שתי פגיעות מיניות ע"י המנוח, שיפנה לרשויות האכיפה להתלונן. מבחינת הנאשם, לא היה לו כל מוצא או דרך אחרת להתמודד עם הפיכתו לקורבן של המנוח, בעל כורחו. ב"כ הנאשם הדגיש את עברו הפלילי של המנוח שכלל הרשעה בעבירות איומים ודרישת נכס באיומים וכן הרשעה באונס ילדה בת 12, וכן הדגיש את האימה והפחד שהטיל המנוח על הנאשם ומצוקתו הקשה של הנאשם, בשל כך.

ב"כ הנאשם הפנה לפסקי הדין בענינם של שוקי בסו וכרמלה בוחבוט, שם הסכימה המאשימה להמיר את עבירת הרצח לעבירת הריגה וכן הפנה לעונשים שנגזרו במקרים אלה. אמנם בשני המקרים סעיף 300א לחוק העונשין טרם חוקק, אך אותו הגיון משפטי שהנחה את בית המשפט בגזרו את דינם של השניים, צריך לחול גם בעניננו, לאחר התיקון, שכן המקרים במהותם דומים והמסגרת או המנגנון המשפטי שנקבעו, אינם העיקר.

ב"כ הנאשם הוסיף כי יש לייחס לנאשם את אותה קורבנות וסבל שהיו מנת חלקם של הנ"ל אשר, כמו הנאשם, היו קורבנות לכודים של המנוח ולא פנו למשטרה, על אף סבלם ואימתם.

ב"כ הנאשם הפנה לחוות הדעת הפסיכיאטריות ולמסמכים רפואיים שהוגשו לתיק, מהם עולה כי הנאשם עשה נסיון אובדני במהלך מעצרו ואף אובחן כמי שמצוי בהתקף פסיכוטי. כמו כן מחלת האפילפסיה ממנה סובל החריפה, ההתקפים התעצמו וערערו את מצבו הנפשי.

ב"כ הנאשם ביקש להתעלם מתסקיר שירות המבחן, מאחר ולדבריו קצינת המבחן שערכה אותו, התנגדה לשחרורו של הנאשם מהמעצר, בקובעה כי הנאשם מסוכן ובית המשפט העליון הורה על שחרור הנאשם לחלופת מעצר תוך קביעה סותרת לפיה מסוכנותו של הנאשם מתמקדת במנוח בלבד. לטענתו, יש טעם לפגם בכך שעורכת התסקיר היא קצינת המבחן שערכה את תסקירי המעצר, שהמלצותיה לא נתקבלו ע"י בית המשפט העליון, ולכן יש להתעלם מהתסקיר. ב"כ הנאשם ציין כי מתחם העונש הראוי הינו 3-10 שנים (בהסתמכו על העונשים שנגזרו בעניינם של שוקי בסו וכרמלה בוחבוט).

10. מילות הסיום של הנאשם היו "אני מרגיש כבר בן אדם מת, לא משנה מה יהיה" והוסיף כי אלמלא מעשיו של המנוח, לא היה מגיע למצב כזה, כי עבר דברים מאוד קשים וחשב להתאבד.
דיון והכרעה
11. כאמור, הנאשם הורשע בעבירת רצח שלצידה עונש מאסר עולם חובה. עם זאת, הצדדים אינם חלוקים בדבר תחולתו של סעיף 300א(ג) לחוק העונשין המאפשר הפחתה בעונש הקובע:
"300א. על אף האמור בסעיף 300, ניתן להטיל עונש קל מהקבוע בו, אם נעברה העבירה באחת מאלה:
(א) ...
(ב) ...
(ג) כשהנאשם היה נתון במצב של מצוקה נפשית קשה, עקב התעללות חמורה ומתמשכת בו או בבן משפחתו, בידי מי שהנאשם גרם למותו".
12. סעיף 300א הנ"ל נועד "לאפשר לבית המשפט לחרוג מעונש החובה במקרים יוצאי דופן, בהם תחושת הצדק מחייבת שלא לגזור מאסר עולם על הרוצח, על אף שהוא רוצח" (ע"פ 3243/95 צאלח נ' מדינת ישראל פד"י נ"ב (1) 769, 789).
- משהשאלה האם הוכחו קיומם של תנאי סעיף 300א אינה עומדת בפנינו, יש לבחון עתה האם יש מקום להפחית מעונש החובה ומהו היקף ההפחתה בעונש שיש לאמץ במקרה המיוחד שבפנינו, כאשר מונחים אנו ע"פ העקרונות וההנחיות שבתיקון מס' 113 לחוק העונשין.
13. בתיקון 113 הנ"ל ניתן מעמד בכורה לעקרון ההלימה שנועד להבטיח כי טיב ומידת העונש שיושת על הנאשם יהלום את חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו, ואת מידת אשמו של הנאשם.
לשם הגשמת העיקרון הנ"ל יש לקבוע את מתחם העונש ההולם למעשה העבירה ואת קביעת העונש המתאים לנאשם בתוך המתחם שנקבע, תוך אפשרות לחרוג מהמתחם משיקולי שיקום, מחד או משיקולי הגנה על הציבור, מאידך.
בענייננו, משעסקין בהרשעה בעבירת רצח, עונש החובה הקבוע בחוק הינו עונש המוצא ויש לבחון את מידת ההפחתה ממנו, אם בכלל.
14. מתחם העונש ההולם קובע אמת מידה נורמטיבית המשקללת את הערך החברתי שנפגע כתוצאה מן העבירה, מדיניות הענישה הנהוגה ביחס לעבירה זו ונסיבות ביצועה, לרבות מידת אשמו של הנאשם, כשבשלב זה אין להתחשב בנסיבותיו האישיות של הנאשם, שהן נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (ראה ע"פ 1323/13 חסן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו ביום 5.6.13)).

ב"כ המאשימה פטר עצמו מלהציג מתחם עונש הולם ואילו ב"כ הנאשם טען כי מתחם העונש ההולם בתיק זה הינו 10-3 שנות מאסר, מתחם שהינו רחב ביותר ומעקר למעשה את משמעותו של המתחם. הערך החברתי

15. בעניינינו, הערך החברתי שנפגע הינו הערך הנעלה ביותר, קדושת החיים. השמירה על קדושת החיים - לרבות קביעתה של קדושה זו בהכרת הכל - היא העומדת בראש תכליות הענישה, במקום בו מדובר בנטילת חיי אדם (ע"פ 4419/95 שחר חדד נ' מדינת ישראל פדי נ(2) 765, 752 (להלן: "פרשת שחר חדד")).

הזכות לחיות עומדת לכל אדם באשר הוא אדם, גם אם פשע וחטא ודמו של כל אדם אינו הפקר. אף אם היה הנאשם קורבן למעשים איומים וקשים מצד המנוח, ישנן דרכים חוקיות להתמודד עם מעשים עבריינים כאלה ואין ליתן לגיטימציה לנטילת חיים של אחר, גם בסיטואציות קשות ומורכבות.

אין צורך להכביר מילים בדבר מידת הפגיעה בערך החברתי המוגן מקום בו ניטלו חיי של המנוח בידי הנאשם, פגיעה שאין גדולה וקשה ממנה.

נסיבות הקשורות לביצוע העבירה

16. נטילת חיי של המנוח ע"י הנאשם נעשתה, בתחילה, ללא תכנון מוקדם. הנאשם לא הצטייד מבעוד מועד בכלי נשק או בסכין ויש להניח לטובתו כי אלמלא פגש באקראי במנוח באותו לילה, מעשה ההמתה לא היה מתרחש. ניתן גם להניח כי אלמלא היה הנאשם שתוי באותו לילה, לא היה אוזר "אומץ" לבוא עם המנוח חשבון על סחיטתו הכספית ועל שתי התקיפות המיניות שביצע בו המנוח, כשבועיים קודם לכן, כפי שהנאשם עצמו מסר באמרותיו במשטרה, "אם אני לא שיכור, אני לא מסוגל לעשות כלום" (ת/ב' 4, עמ' 29, שו' 16-8). יש בהעדר התכנון המוקדם נסיבה לקולה.

17. עם זאת, הנאשם ניצל שעת כושר בעת שהמנוח הפנה גבו אליו בעומדם מאחורי הפיצוציה. בתחילה התכוון "רק" לחנוק אותו כדי ללמד אותו לקח, ובהמשך התגבשה אצלו ההחלטה להמית את המנוח כדי לשים קץ לסבלותיו ממנו, להיותו נתון לסחיטה כספית ולהתעללות מינית, "רציתי ללמד אותו לקח ובסוף זה הגיע למצב שהרגתי אותו" (ת/1, שו' 157-158). וכן "רציתי בהתחלה לחנוק אותו ולהפיל אותו, לא התכוונתי לרצוח אותו, ככה אמרתי אולי הוא יפחד ממני, לחנוק אותו ולהפיל אותו ולהביא לו בוקסים, אמרתי אם אני אעשה ככה, זה יהיה יותר גרוע, ככה אני אהיה עוד יותר בחרדות והוא יחפש, אז זה הגיע כבר למוות... חשבתי על זה תוך כדי שחנוקתי אותו" (ת/1, עמ' 13, שו' 37-38, עמ' 15, שו' 2-4).

לאחר שחנוק את המנוח עד אשר נפל, הנאשם זרק אבן לעבר ראשו כדי להרוג את המנוח, מאחר שלא היה בטוח שהוא מת (ת/1, שו' 188-193). בהמשך גרר אותו למקום חשוך יותר, עזב לביתו וכיבס את בגדיו.

במעשיו אלה של הנאשם, אשר לא חדל ממעשיו לאחר שהמנוח התמוטט תוך כדי רעד, יש משום נסיבה לחומרה.

18. הנזק ממעשיו של הנאשם הינו עצום. הנאשם נטל את חייו של המנוח ואין נזק גדול מזה. הנזק בא לידי ביטוי גם באובדן והסבל שנגרמו למשפחתו של המנוח, כפי שהעיד אחיו, וגם למשפחת הנאשם כפי שהעידו אחותו ובעלה, ויש בכך נסיבה לחומרה.

19. באשר לסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את הרצח, הנאשם נשאל במשטרה האם רק בגלל שני מעשי הסדום רצח את המנוח, והוא השיב: "לא. גם בגלל שסחט אותי גם בכסף, גם הסחיטה של הכסף וגם שני המקרים" (ת/4, שו' 88).

20. כאמור בהכרעת הדין, הנאשם לא מסר באמרתו הראשונה על שני נסיונות מעשה סדום מצד המנוח, אלא רק באמרתו השלישית, אותה מסר מספר ימים לאחר הרצח. לדבריו התבייש לחשוף את המעשים ובהמשך החליט לחושפם "כדי שיבינו למה רצחתי אותו, אם הוא לא היה עושה לי את הדברים האלה והיה סוחט אותי, הייתי סותם את הפה וממשיך הדכאון בשקט, אבל זה בייש אותי" (ת/4).

הנאשם גם הסביר את מצוקתו, את תחושת חוסר האונים וחוסר המוצא שחש "אם הייתי הולך להתלונן לפני הרצח, להגיד שהוא ביצע עלי מעשה סדום, הוא היה מספיק לדבר עם אנשים בטלפון, החברים שלו היו מחפשים אותי וגם הייתי מפחד שירביצו לי וגם הייתי מלשין וגם הומו, ואני אגיד עכשיו למה אני מספר את זה אחרי הרצח, זה לא קרה סתם בגלל דבר קטן או שניים. זה דברים חמורים שלא ידעתי מה לעשות איתם, שתדעו כל מה שקרה" (ת/4, שו' 35-44).

הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירות הינן כבדות משקל. מעשיו של המנוח קשים ואיומים ככל שהיו והם גרמו למצוקתו הנפשית של הנאשם עד כי חש עצמו במלכוד ובחוסר מוצא ויש לראות באלה נסיבות לקולה.

עם זאת, אלה הנסיבות שהביאו להסכמת המאשימה כי נתקיימו נסיבות סעיף 300א(ג) לחוק, ולאפשר לבית המשפט שלא לגזור עליו מאסר עולם.

21. הנאשם הבין היטב את מעשיו תוך כדי ביצועם, הודה כי רצה במותו של המנוח. כשנשאל מה חשב שיכול לקרות כשחונקים אדם בחוזקה במשך 7 דקות (כפי שמסר שעשה), השיב: "שהוא יכול למות". כשנשאל מה הייתה מטרתו כשזרק את האבן לעבר ראשו של המנוח, השיב "להרוג אותו, שימות" (ת/1, ש' 164-165, 173-180, 192-193).

22. הנאשם יכול היה להמנע מההמתה והיו לו לפחות שלוש "נקודות יציאה" בהן יכול היה לנתק מגע מהמנוח: כשפגש במנוח בפיצוציה, כשחברו רצה להמתין לו כדי שילכו יחד הביתה וכשהמנוח היה עם גבו אליו במרחק כשני מטר. בשלוש ההזדמנויות הנאשם יכול היה להתרחק או לברוח, אך הוא בחר לפתור אחת ולתמיד את מסכת ההתעללות שלדבריו סבל מהמנוח וחתר למגע שהביא לקטילת חייו של המנוח.

יש בהבנתו של הנאשם את מעשיו תוך כדי ביצועם והעובדה שחתר למגע, משום נסיבה לחומרה.

23. הנאשם המית את המנוח באכזריות רבה. לאחר החניקה השליך אבן לראשו של המנוח מספר פעמים ובהמשך גרר אותו תוך משיכת רגליו מרחק של כ-35 מטרים לאזור חשך, נטל שוב אבן והשליכה לעבר ראשו של המנוח. למעשה מותו של המנוח נגרם כתוצאה מהשלכת האבנים לעבר ראשו ולא מהחניקה, הגם שהאבנים המושלכות פגעו גם באזורים אחרים בגופו של המנוח.

האכזריות העולה מאופן המתת המנוח, מורכבות מעשה הרצח, על כל שלביו, עד אשר היה הנאשם בטוח שהמנוח מת וביצע למעשה "וידוא הריגה", מהוות נסיבות לחומרה.

24. הגם שנקבע בהכרעת הדין כי מעשה ההמתה עומד במבחנים האובייקטיבי והסובייקטיבי של העדר קינטור, לא ניתן להתעלם מכך שהעבירה בוצעה על רקע מסכת התעללויות וסחיטות מצד המנוח. לדברי הנאשם היה נתון לאלימות, התגריות, השפלות וסחיטות כספיות מתמשכות מצד המנוח. על פי עדות הנאשם הכיר את המנוח בשכונה כארבע שנים קודם לאירוע. המנוח נהג להציק לו, להכותו ולהעליבו, המציא לו שם גנאי שפגע בו מאוד. למנוח היה מוניטין של עבריין המטיל אימה על סביבתו והנאשם פחד ממנו "פחד מוות". עדות זו של הנאשם בדבר "המוניטין" של המנוח נתמכה בעברו הפלילי של המנוח ובעדות י. ב. ת/16. על פי עדות הנאשם, בהזדמנות אחת המנוח הוציא מכיסו 300 ₪ ונטלם לעצמו. בהזדמנות אחרת הפעיל לחץ על הנאשם שסיגר לידיו אחרים שהיכו אותו, אחרת "יהיה במקומם".

מסכת ההתעמרויות והסחיטות מצד המנוח הם שגרמו לנאשם לחשוב שאין לו מוצא, שאם לא ישים סוף לסחיטות הכספיות, יהיה נתון, כל פעם מחדש, לסחיטה בסכום גבוה יותר. כשנשאל מדוע לא ברח מהמנוח, כשהמנוח עמד עם גבו אליו השיב: "נגיד שברחתי עליתי הביתה, אני עולה הביתה, אני שוכב בבית. מה עולה לי בראש? 1,000 ₪. אם אני לא יביא לו 1,000 ₪ הוא יהרוג אותי... אם אני יביא לו 1,000 ₪ פעם אחת, פעם שניה הוא ידרוש 3,000 ₪. מאיפה יש לי" (עמ' 66 לפרו', שו' 26-31).

ההתעמרויות של המנוח בנאשם, הפחד שהטיל עליו, העובדה כי המנוח מצא בנאשם "טרף קל" למעלליו, מהווים נסיבה בעלת משקל לקולה.

25. ב"כ הנאשם ביקש ללמוד גזירה שווה מהעונשים שנגזרו בעניינם של שוקי בסו (10 שנות מאסר בפועל), כרמלה בוחבוט (שלוש שנות מאסר) ושחר חדד (10 שנות מאסר) וטען כי מתחם העונש ההולם הינו 3-10 שנים. שלושת המקרים הללו אירעו בעקבות אלימות פיזית ומילולית קשה שנקט המנוח (שם) כלפי בני משפחתו במשך שנים רבות ובאופן מתמשך. כולם אירעו לפני שהוחק סעיף 300א לחוק העונשין והעבירות הומרו מרצח להריגה. בעניינו של שחר חדד, התיקון שהוסיף את סעיף 300א הנ"ל הוחק לאחר הגשת כתב האישום, בכל זאת הושג הסדר הממיר את העבירה להריגה והוסכם שהמאשימה תעתור לעונש של 10-15 שנים. בשלושת המקרים אירוע ההמתה התרחש סמוך ובעקבות מעשה אלימות של המנוח, הוגשו תלונות לגורמי אכיפת החוק על מעשי האלימות של המנוח במהלך השנים, שלא נתנו מענה למצוקה המתמשכת של בני המשפחה. בשלושת המקרים מבצעי מעשי ההמתה הביעו צער עמוק וחרטה גדולה על מעשיהם והתקשו לחיות עם המצפון שייסר אותם, יום יום ושעה שעה.

בענייננו, האלימות וההתעמרות מצד המנוח לא התרחשו באופן תדיר בתוך הבית ולא ניתן להשוות זאת לאלימות והתעללות בתוך המשפחה כשהשפלה, הטרור והאימה הינם לחם חוקם היומיומי של כל בני המשפחה. מעשה ההמתה לא היה סמוך ובהמשך למעשי ההתעמרות, ולא ניתן להכיר בדרישה הכספית של המנוח שאירעה בסמוך לפני ההמתה, מעשה כה חמור ומאיים שיכול להביא לתגובה כה קיצונית כמו נטילת חיי אדם. הנאשם לא הגיש מעולם תלונה במשטרה כנגד המנוח, גם בעת מעשי הסחיטה שקדמו למעשים המיניים, הנאשם אינו מביע צער וחרטה על מעשיו ואף בדיעבד סבור כי פעל מחוסר ברירה וכי רציחת המנוח הייתה חיונית.

לאור השוני הרב בין המקרים לבין המקרה שבפנינו, לא ניתן לאמץ את מתחם העונש לו טוען ב"כ הנאשם.

26. מנגד לא ניתן לאמץ את העונש לו טוענת המאשימה כשעתירתה למאסר בן 30 שנה משמעותה, הלכה למעשה, העדר הפחתה מהעונש המנדטורי שנקבע לעבירת רצח.

27. נכון הוא שעצם הפחתת העונש על פי סעיף 300א' נתונה לשיקול דעת בית המשפט ועליו להשתכנע כי מדובר בנסיבות ייחודיות המצדיקות זאת. הפחתה אינה מחויבת, גם בהתקיים תנאי סעיף 300א' הנ"ל. עם זאת, סבורים אנו כי בנסיבות שבפנינו יש מקום להפחית מעונש החובה ומעונש של 30 שנות מאסר, לו עותרת המאשימה, בשל נסיבותיו המיוחדות של המקרה.

28. בנסיבון לאתר פסיקה שתשמש מורה דרך לקביעת מתחם העונש ההולם, לא נמצא מקרה בו הופחת העונש בנסיבות סעיף 300א(ג) לחוק שלא בדרך של הסדר טיעון.

בתפ"ח 1109/02 (מחוזי ת"א) מדינת ישראל נ' דניאל ציסין הנאשם הורשע, על פי הודאתו בעבירת רצח בנסיבות סעיף 300א(ג), אך במקרה זה שנסבותיו חמורות מנסיבות המקרה שבפנינו, הגיעו הצדדים לעונש מוסכם בן 22 שנות מאסר, שאומץ ע"י בית המשפט. במקרים אחרים הופחת העונש בהתקיים נסיבות סעיף 300א(א) לחוק העונשין.

29. בהתחשב בנסיבותיו המיוחדות של המקרה כפי שפרטנו בהרחבה נראה כי מתחם העונש ההולם למעשה העבירה הוא 18-25 שנות מאסר בפועל.

נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה

30. בבואנו לגזור את העונש המתאים לנאשם הבאנו במניין שיקולינו את הנתונים והנסיבות הבאים:

א. הודאת הנאשם - מספר שעות לאחר ביצוע מעשה ההמתה, הנאשם התייצב בתחנת המשטרה והודה בביצוע הרצח. הנאשם שיתף פעולה בחקירתו, שיחזר את המעשה ופירט את תחושותיו ומחשבותיו.

יש לזקוף לזכותו את הודאתו ויש בכך כדי להצביע על כי הבין את אחריותו למעשה ובוודאי שהקל על חקירת הרצח.

ב. בעת מסירת הודאותיו במשטרה הביע זעזוע ממעשיו וחזר על כך שהוא "בהלם" ממה שעשה, וכן אמר "מה שעשיתי זה מעשה מזעזע שזכור לי לראש, מה שהראיתי לכם זה מה שהיה" (ת/8, ש' 32). אף אם הנאשם לא הביע חרטה על מעשיו בפני שירות המבחן או במילותיו האחרונות בפניו, ניכר כי למצער בעת חקירתו במשטרה היה המום ממעשיו, מהעובדה כי היה מסוגל לבצע מעשה כה חמור ומתוצאות מעשיו. מהתסקיר עולה כי המפגש עם שירות המבחן התקיים תחת אווירה קשה ותחושת תסכול של הנאשם, שלאחר הרשעתו נעצר מחדש, לאחר שבמהלך המשפט שוחרר לחלופת מעצר. הנאשם חש מתוסכל ומלא כעס על הרשעתו בעבירת רצח ועל החזרתו לכתלי בית הסוהר וסירב לשתף פעולה עם קצינת המבחן. ב"כ הנאשם ביקש להתעלם מהתסקיר בטענה שאותה קצינת מבחן שערכה את תסקירי המעצר ושקביעותיה בדבר מסוכנותו של הנאשם, לא התקבלו ע"י בית המשפט העליון - ערכה גם את התסקיר לעניין העונש. לא ניתן לקבל את עתירתו של ב"כ הנאשם מאחר שלא העלה כל השגות ביחס לתסקיר או ביחס לזהות עורכו, לפני שניתן התסקיר או בסמוך לאחריו.

עם זאת, נראה כי קצינת המבחן קבעה את מסוכנותו של הנאשם בהתעלם מעברו ומהיותו נעדר דפוסי התנהגות אלימים. מחד, אין להקל ראש בכך הנאשם לא הביע צער וחרטה על מעשיו וציין בפני קצינת המבחן כי לא עשה מעשה המחייב עונש, דבר המעצים את מסוכנותו, אך מאידך ניתן לפרש את הדברים על רקע אופיו של הנאשם. מכלל הנסיבות והעדויות ניתן להתרשם כי מסוכנותו ואלימותו כלפי אחרים (שאינם המנוח), אינם ברף העליון של החומרה.

ג. את תובנותיו של הנאשם ביחס להעדר המוצא שחש והדרך שבחר לשים קץ לסבלותיו, יש לבחון גם לאור אישיותו ונסיבות חייו הקשות בהיותו בן למשפחה שסבלה מצוקה כלכלית וקשיים בתפקוד הורי. הנאשם עבר בגיל 12 להתגורר בבית אחותו, ולמד בפנימייתו. כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן נתוניו האישיים גבוליים וקונקרטיים, הנאשם סובל מקשיים רגשיים וקווים דכאוניים העומדים ברקע לשתיית אלכוהול וקשיים בתפקוד. בהקשר זה יצוין כי אין לקבל את טענת ב"כ הנאשם כי הנאשם החל לצרוך אלכוהול לאחר התקיפות המיניות שעבר ומהתסקיר עולה שהנאשם צרך אלכוהול מזה שנים, והשירות ציין את בעיית האלכוהול שלו כבר בתסקיר שנתבקש בתיק הגניבה.

הנאשם חולה אפילפסיה ובמהלך מעצרו סבל ממשברים והתדרדרות במצבו הנפשי והוא אושפז במב"ן, היה במצב פסיכופי (תקופה קצרה) וביצע נסיונות אובדניים חוזרים (ראה נ/2 - נ/5).

ד. אין לקבל את טענות ב"כ הנאשם כי את החלטת הנאשם להמית את המנוח יש לבחון על רקע מוצאו של הנאשם והיותו בן העדה האתיופית, שעל פי תרבותו ולאור קיומם של מאפיינים יחודיים לחברה לה הוא משתייך, התקיפות המיניות שחוה מצד המנוח היו בלתי נסבלות ותחושת הקורבנות שלו עוצמתית יותר, עד כי הוא מעדיף את מותו מחייו. לא הובאו בפנינו ראיות המוכיחות כי יש במוצאו של הנאשם כדי להשליך על מידת קורבנותו וסבלו וכי קיימים מאפיינים יחודיים בעדה אליה הוא משתייך, שהובילו להחלטתו להמית את המנוח.

ה. יש לזקוף לזכות הנאשם גם את עברו הנקי יחסית, העובדה שאין בעברו עבירות אלימות והמקורבים לו העידו על היותו טוב, שקט ולא אלים (ראה גם עדות חברו אבי בעניין זה).

לאור אישיותו של הנאשם, יש לבחון גם את פחדו מהמנוח ותחושת השיתוק שחש בנוכחותו, עד לאותו לילה בו היה תחת השפעת אלכוהול וזה אפשר לו להתייצב מול המנוח ולסיים את מסכת יסוריו, באופן טרגי, למנוח ולמשפחתו ולנאשם ולמשפחתו.

שמענו על אישיותו של הנאשם, על היותו טוב, שקט ובודד. אלה בוודאי תרמו לכך שהנאשם ספג לאורך זמן את מעשיו הקשים של המנוח כלפיו, עד אשר החליט שלא עוד.

ו. התחשבנו גם במצבו הרפואי (מחלת האפילפסיה) והנפשי (על פי חוות דעת פסיכיאטריות שניתנו בעניינו), אם כי לא קיבלנו את טענת ב"כ הנאשם, שלא הוכחה, שהתקפי האפילפסיה של הנאשם התגברו לאחר הרצח ועם חזרתו לכתלי בית הסוהר.

כמו כן התחשבנו בדאגתם ומסירותם של אחותו וגיסו של הנאשם בהיותם עברו משפחה תומכת, שתוכל בעתיד לסייע לשיקומו.

העונש המתאים לנאשם

31. לאחר שקלול כל השיקולים כמפורט לעיל, נראה כי העונש המתאים נמצא בתוך מתחם העונש ההולם, ואינו ברף הגבוה ביותר שבו, או הנמוך ביותר:

לפיכך אנו גוזרים על הנאשם את העונשים הבאים:

א. מאסר בן 20 שנים בניכוי ימי מעצרו.

ב. מאסר על תנאי בן 3 שנים והתנאי הוא שלא יעבור עבירת אלימות מסוג פשע תוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר.

ג. בשל היות הנאשם בן למשפחה קשת יום ולאור מאסרו הממושך ובמכלול הנסיבות, לא מצאנו לחייב את הנאשם בתשלום פיצוי כספי למשפחת המנוח.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן והודע היום י"ט טבת תשע"ד, 22/12/2013 במעמד ב"כ הצדדים והנאשם.